

Hannäs Hembygdsförening

Torpskyltar på Grävsätter

Krogen - Nytorp	N58°09,356'	E16°17,419'	1813
Torpgrund	GPS-koordinater		Torp-nr

Jafsen i Kron med sin hustru framför loftboden

Krogen är omnämnt som oskattlagt äldre torp i beskrivningen från 1780. Torpet brukades under huvudgården. I husförhörlängden 1814 och framåt kallas torpet Nytorp, men på skogskartan från 1874 står det Krog.

Det är mycket troligt att Krogen tidigare varit gästgiveri, dels med tanke på namnet, och dels läget vid den gamla häradsvägen.

Nytorp hyrdes 1905-06 av en snickare och före detta soldat från Björsäter, som var ofärdig vid namn Karl Johan Färdig och hans hustru Charlotta Persdotter, f 1947 i Hannäs, d 1933. De flyttade till lilla Smedstorp.

Torparen och snickaren Oskar Jonsson, som kallades för Jafsen i Kron, bodde med sin hustru Anna Maria Niklasdotter i Nytorp från 1909 tills han dog 1932. De hade en ko och ett svin, och var de sista brukarna.

De sista permanentboende i torpet var jordbruksarbetaren Oskar Henning Albin och Naëmi Astrid Maria Andersson som bodde de två följande åren 1933-34.

Boningshuset och loftboden på Linköpingsutställningen "Fritid och Framtid" 1943

Hannäs Hembygdsförening

Torpskyltar på Grävsätter

Torpet var obebott efter 1934. 1943 revs stugan och loftboden och uppfördes på Linköpingsutställningen "Fritid och Framtid". Torpstugan finns numera på gården Gölarp i Sturefors vid sjön Stora Rengen, och loftboden står i Sandbäcken i Nykil.

Boningshuset var 9,2 m långt, 5,6 m brett och 3 m högt, av rödfärgat brädfodrat timmer under tak av tegel på brädor och näver, inrett till kök och kammare.

Visthusboden var 5 m lång, 4,5 m bred och 3,6 m hög av gammalt rödfärgat timmer med vindsvale, täckt med brädor.

Vedboden och hönshuset var 5,9 m långt, 4,5 m brett och 2 m högt, av timmer under brädtak, inrett till ladugård. Huset var gammalt och förfallet, lågt och otidsenligt samt väggtimmer ruttet eftersom huset låg delvis på bara marken utan stenfot.

Hannäs Hembygdsförening

Torpskyltar på Grävsätter

Kärrebo	N58°09,429'	E16°17,028'	1814
Torpgrund	GPS-koordinater		Torp-nr

Kärrebo 1930-talet

Kärrebo är omnämnt som oskattlagt äldre torp i beskrivningen från 1780. Torpet brukades under huvudgården.

Karl Gustav Nilsson föddes 1862 i Kärrebo. 1924 fick hans son en dotter, Alice Babs Nilsson.

Torparen Frans August Andersson med hustrun Anna Josefina Karsk från Domarvik hyrde i Kärrebo 1914-23. Han hade en ko och ett svin. I hyreskontraktet från 1914 kan man utläsa:

bostad i lägenheten Kärrebo af två rum och kök samt plats för 1 ko i ladugården å Kärrebo. Till lägenheten höra andel i potatisland (ca 0,02 hektar). Den öfverenskomna hyressumman utgör för helt år tio (10) kronor ..... efter jägmästares anvisning rätt till bete å kronoparken för en ko samt till bränsle högst 10 kbm, företrädesvis af ris, grenar toppar, torr och vindfälld skog, äfvensom utsyning till nödigt underhåll af kronans hus å lägenheten.

Tio år senare hade årshyran stigit till fyrtio kronor. Frans dog 1922 och hustrun 1933 i Kärrebo.

Sist boende var skogsarbetaren Karl August Ferdinand Svensson som flyttade därifrån 1940. Boningshuset revs och flyttades till Götestorpsvägen i Falerum i mitten av 1950-talet.

Boningshuset var 15,5 m långt, 7,1 m brett och 4,8 m högt, av rödfärgat delvis brädfodrat timmer under tegeltak. Undre våningen var indelad i förstuga, stuga och kök, övre våningen i förstuga, nattstuga och kammare och allra överst vind.

Ladugården var så gammal, upprutten och förfallen att den inte var i beskaffenhet att kunna repareras eller intagas i syn.

Hannäs Hembyggsförening

Torpskyllar på Grävsätter

Smedstorp Stora	N58°09,071'	E16°17,419'	1815
Torpgrund	GPS-koordinater		Torp-nr

Stora Smedstorp

Uthus

Smedstorp omnämns som oskattlagt äldre torp i beskrivningen från 1780. Torpet brukades under huvudgården.

Jordbruket i Stora Smedstorp drevs av Ada och Karl Pettersson från 1908 till 1939. De hade en häst, fem kor, två får eller getter och två svin.

Utdrag ur arrendekontrakt för Carl Pettersson från den 14 mars 1919 till den 14 mars 1924 för torpet Smedstorp:

*Arrendet omfattar ..... eller 6,63 har åker
jämte kronans åbyggnader: boningshus, ladugård med loge, gammal stallbyggnad, svinhus, matbod med vedbod, spannmålsbod med källare samt hemlighus.*

Brukaren åligger att dels kontant betala Tvåhundra sextiofem (265) kronor och dels:
på egen kost med egna redskap samt med egna dragare för kronoparken Grefsets utföra arbete, motsvarande i värde skogsarbete under 40 dagar, därav 10 dagar under sommarhalvåret och 30 under vinterhalvåret, och skogskörslor med enbet under 35 dagar, därav 10 dagar under sommarhalvåret och 25 dagar under vinterhalvåret.

För dagsverken utöver vad som krävs för arrendet betalas:

för 1 mandagsverke	under sommarhalvåret med	5 kr - öre.
" 1 hjondagsverke	" " "	2 " 50 "
" 1 kördagsverke med häst enbet eller oxpar	" " "	8 " - "
" 1 " " hästpar	" " "	14 " - "
" 1 mansdagsverke	under vinterhalvåret	" 4 " - "
" 1 hjondagsverke	" " "	" 2 " - "
" 1 kördagsverke med häst enbet eller oxpar	" " "	" 8 " - "
" 1 " " hästpar	" " "	" 14 " - "

Därutöver betalades:

För upphugning av sågtimmer af barrskog	kr. 1:- per m ³ f.
af löfskog	kr. 0:80 per m ³ f.
för upphugning och skrädning av enkla järnvägssyllar till	bredspårig järnväg 50 öre pr styck
" " " " " " " " " " " "	smalspårig järnväg 40 " " " "

för upphugning av en famn löfved	1:50 kr.
" " " " " barrved	1:35 kr.
" s" " kolved, pr klipp eller kors, 1.20 mtr högt i korset och minst 10 centimeter i korset med randbarkning	30 öre
" " " gruvstöttor (pitprops)	90 öre pr m ³ l
" " " trämassaved	90 öre pr m ³ l

Ersättningen för ett mansdagsverke har ökat från 2 till 5 kronor jämfört med arrendekontraktet från 1915 för Lagmansudde, betalningen har ökat med 150% på fyra år.

Hannäs Hembygdsförening

Torpskyltar på Grävsätter

Karl dog. 1939 och Ada flyttade 1940 till Lilla Smedtorp. Efter dem bodde skogs- och tegelbruksarbetaren Roy Alfred (Leo) och Helga Johansson. Roy dog nyårsafton 1948. Helga bodde tillsammans med sonen Harry till 1959, då de flyttade till Nora.

Därefter blev Stora Smedtorp sommarbostad. Siste sommargästen var Jan Brolin som hyrde åren 1963 - 70. Boningshuset revs 1976. Alla husen utom hemlighuset är rivna.

Från 1907 hyrdes lilla Smedtorp av en snickare och före detta soldat från Björsätter, som var ofärdig vid namn Karl Johan Färdig och hans hustru Charlotta Persdotter, f 1947 i Hannäs, d 1933.

Utdrag ur hyreskontrakt:

*Kungl. Maj:t och Kronan, hyresvärd, uthyr härmed till Karl Johan Färdig hyresgäst, på fyra års tid från den 1 april 1915 till den 1 april 1919 följande: ett boningshus och ett uthus å torpet Smedstorp på Grefsätters kronopark i Hannäs socken, Norra Tjusts härad, Kalmar län
Till lägenheten höra tomt och trädgårdsland.*

Den öfverenskomna hyressumman utgör för helt år kronor Trettio (30) kronor som utan anfordran betalas till vederbörande jägmästare senast den 1 december hvarje arrendeår.

.....
Hyresgästen må ej vid lägenheten underhålla hund.

Hyresgästen åligger att ombesörja och utan avdrag å hyran bekosta åbyggnadernas brandförsäkring till deras fulla värde.

Till vedbrand åger hyresgästen efter anvisning af kronojägaren å kronoparken årligen bekomma 8 kbm rensningsvirke samt virke till reparationer efter utsyning.

1 april 1921 höjdes hyressumman till femtio kronor och 1922-25 kvarstod hyressumman men kravet att bekosta brandförsäkring på byggnaderna hade utgått.

Ada Pettersson bodde permanent från 1940 tills hon dog 1958. Därefter blev torpet sommarbostad åt hennes son.

Lilla Smedstorp friköptes 1991 av nuvarande ägare Ingmarie Johansson och Thomas Pettersson.

Boningshuset var 8,9 m långt, 6,2 m brett och 3,7 m högt, av rödfärgat brädfodrat timmer under tegeltak, inrett till stuga, kammare, kök och förstuga med veranda på undervåningen samt förstuga, röstkammare och vind på vindsvåningen.

Huset revs på mitten av 1970-talet.

Visthusboden var av rödfärgat gammalt timmer täckt med tegel och på norra långsidan tillbyggd med vedskjul av stolpar och rödfärgade brädor, delvis täckt med tegel.

Källaren var av sten med överbyggd bod som var 4,9 m lång, 4,4 m bred och 2 m hög, av stolpar och rödfärgade brädor täckt med tegel.

Hemlighuset var 2,6 m långt, 1,6 m brett och 2,2 m högt, av resvirke med rödfärgade brädor under snedtak av brädor.

Fähuset och logen var 20,25 m långt, 6,3 m brett, fähuset 4,4 m högt och logen 3,5 m högt, av rödfärgat timmer under sticktak.

Gamla oxstallet av rödfärgat timmer samt redskapshus av stolpar och rödfärgade brädor, under brädtak.

Svinhuset var 4,2 m långt, 3,4 m brett och 1,8 m högt, av rödfärgat timmer under brädtak.

Hannäs Hembygdsförening

Torpskyltar på Grävsätter

Qvarnen	N58°09,300'	E16°09,300'	1817
Torpgrund	GPS-koordinater		Torp-nr

Bild till vänster: Mjöltnare Edvard Hydén och Anna Mathilda Andersson med barnen framför mjölnarbostaden. Bild till höger: Bakom mjölkvarnen syns taket på såghuset.

Qvarnstugan omnämns som mindre oskattlagt äldre torp i beskrivningen 1780. Torpet brukades under huvudgården.

I Kvarntorpet bodde mjöltnare Johan Larsson, f 1883 i Södermanland, och hustrun Alfrida Maria Gustavsson, f 1888 i Slaka, från 1914. De fick en son 1916 som dog dagen efter födseln. Två dagar senare dog även modern. Johan bodde kvar tills han dog 1918. De hade en ko och två svin.

Mjöltnare Edvard Hydén och Anna Mathilda Andersson kom till Grävsätters Kvarn 1917 och var de sista som bodde i den gamla mjölnarbostaden och även de första i den nya som de flyttade in i 1943. De fick sju barn och när sonen Sven var femton år började han arbeta som lärling utan lön hos Jonas Ringström på motorverkstaden i Falerum. Sven traskade vägen morgon och kväll mellan Grävsätter och Falerum. Men till vintern fick han bo och äta hemma hos Ringström. Edvard dog 1953 och Anna Mathilda 1957. Sven med hustru Anna-Lisa flyttade in i mjölnarbostaden 1962, efter att Svens syster Britt Märta Matilda flyttat därifrån. Fastigheten friköptes i början av 1990-talet.

Mjölnarbostaden var 8,3 m lång, 6,5 m bred och 3,9 m hög, av rödfärgat brädfodrat timmer under tak av tegel, indelad i kök och kammare med inbyggd förstuga och yttre förstugukvist samt vindsrum.

Boden var 8,3 m lång, 4,5 m bred och 2 m hög, av rödfärgat timmer under brädtak.

Källaren var av sten med överbyggd bod som var 6,8 m lång, 5,6 m bred och 2,7 m hög, av stolpar och rödfärgade brädor under sticktak.

Brygghuset var 4,2 m långt, 4,2 m brett och 2,4 m högt, av stolpar och rödfärgade brädor under brädtak.

Ladugården och Kvarnstallet var 12,2 m långt, 5,3 m brett och 3 m högt, av stolpar och rödfärgade brädor under sticktak. Fähusdelen hade dubbla väggar med sågspånsfyllnad.

Hannäs Hembygdsförening

Torpskyltar på Grävsätter

Carlsberg	N58°09,293'	E16°15,376'	1822
Torpgrund	GPS-koordinater		Torp-nr

Källare ovan jord eller ...?

Torpet uppfördes mellan 1780 och 1814. Torpet brukades under huvudgården. Torpare i husförhörslängden 1814 var Carl Hansson (f 1764 i Eds kapell) med hustru Sara Jonsdotter (f 1770 i Tryserum).

Anton Andersson (f 1749) och Anna Persdotter (f 1754) var torpare 1825. 1826 är torpet borta ur Hannäs husförhörslängd. Troligen är det samma torp som dyker upp i Gärdserums husförhörslängd, men då som backstuga under hemmanet Falerum. Torpgrunden ligger på Falerums sida om rågången.

Sist boende var den fattiga livgrenadjärsänkan Maja Stina Blondell (f 1820 i Torpa) med sonen Constantin Justinus Melchior Leonard Seth (f 1860 i Gärdserum). Sonen flyttade till Ukna i november 1880, och 1881 var stugan tom. Vart änkan tog vägen framgår inte, om hon flyttade med sonen.

Mycket sten har plockats runt husgrunden, odlingsrösen och en lång stengärdesgård har staplats. Källaren eller om det är ett svinhus har byggts helt i sten ovan mark.

Husgrunden är 8,8 m lång och 4,4 m bred med stort spisröse.

Ruin av källare eller svinhus är 5 m lång, 3,2 m bred och 1 till 1,5 m hög, helt över mark.

Stengärdesgården som är 55 m lång löper vid torpet

Hannäs Hembygdsförening

Torpskyltar på Grävsätter

Ulricsdal	N58°09,971'	E16°19,272'	1823
Torpgrund	GPS-koordinater		Torp-nr

Husgrund 2018

Ladugårdsgrund 2018

Ulricsdal är omnämnt som mindre oskattlagt äldre torp i beskrivningen från 1780. Man kan antaga att det är uppfört under häradshövding Carl Ulrik Silfversparres tid som ägare av Grävsätter och således inte äldre än från 1750. Torpet brukades under huvudgården.

Den siste torparen var Karl Gustav Magnusson, f 1839 i Hannäs, som tog över torpet 1863 efter sin far Magnus Jonsson, f 1801 i Ukna och mor Eva Nora Larsdotter, f 1798 i Ukna. De flyttade till Hannäs 1828. Modern var ofärdig och svagsint.. Han brukade torpet tillsammans med sin syster och piga Karolina Magnusdotter, f 1836 i Hannäs fram till sin död 1904. I husförhörslängden anges att torpet är raserat 1905. Karolina bodde kvar till 1907. Därefter var Ulricsdal öde.

1,40 har åker och 0,70 har äng brukades vidare av arrendatorn i Kulltorp, Johan Johansson åtminstone till mitten av 1920-talet. Boningshuset finns med i arrendet till 1921, men hade utgått 1922, rivet eller utsynt, medan ladugården fanns kvar till 1926. Brukaren åligger dels varje år kontant betala och dels på egen kost med egna redskap samt med egna dragare för Grefsätters kronopark utföra skogsarbete under:

1919-22	Fyrtio (40) kronor	10 dagar
1922-23	Sextio (60) kronor	20 dagar
1923-26	Fyrtiofem (45) kronor	20 dagar

Husgrunden är 6 m lång och 3,7 till 5,3 m bred med spisiröse.

Ladugårdsgrunden är 6,45 m lång och 5,8 m bred med körbro.

Hannäs Hembygdsförening

Torpskyltar på Grävsätter

Ulriksberg			1824
Torpgrund	GPS-koordinater		Torp-nr

Spisröse på husgrunden 2005

Källargrop 2005

Ulriksberg uppfördes mellan 1780 och 1814, troligen under häradshövding Carl Ulrik Silfversparres tid som ägare av Grävsätter, alltså senast 1807. Torpet brukades under huvudgården.

I husförhörslängden från 1814 var Petter Löfqvist, f 1784 i Hannäs, med hustru Greta Larsdotter, f 1787 i Hannäs, torpare. De hade två barn, dottern Hedda, f 1813 i Hannäs och sonen Petter, f 1816 i Hannäs.

De sista torparna var Lars Persson och Maja Abrahamsdotter. Maja dog 1828 och Lars flyttade därifrån 1830. Därefter var Ulriksberg obebott.

Husgrunden är 5,3 m lång och 3,7 m bred med spisröse.

Källargropen är 2 m lång, 1,55 m bred och 1 m djup utan ingång.

Hannäs Hembygdsförening

Torpskyltar på Grävsätter

Niklasdal	N58°08,868'	E16°15,862'	1825
Torpgrund	GPS-koordinater		Torp-nr

Husgrund 2018

Källargrund 2018

Vattenkälla 2018

Torpet uppfördes mellan 1780 och 1814. Torpet brukades under huvudgården. I 1814-års husförhörlängd är Jonas Nilsson, f 1787 i Hannäs, med hustrun Margareta Andersdotter, f 1780 i Ed, torpare.

De sista boende var arbetaren Johan Peter Jåensson, f 1815, och hans hustru Anna Stina Lundgren, f 1815. De flyttade från Niklasdal 1874.

Husgrunden är 10 m lång och 6,1 m bred med spisiröse.

Ladugårdsgrunden är 5,85 m lång och 4,5 m bred.

Källaren är 2,5 m lång (4,5 vid ingången), 2,3 m bred och 1,4 m hög.

Källan är ø0,85 m och stensatt.

Hannäs Hembygdsförening

Torpskyltar på Grävsätter

Heddullaborg	N58°10,321'	E16°18,375'	1826
Torpgrund	GPS-koordinater		Torp-nr

Husgrund 2001

Spisruin 2001

Torpet eller backstugan uppfördes någon gång mellan 1780 och 1814. Torpet brukades under huvudgården. I 1814-års husförhörlängd bodde Nils Hägerstrand, (f 1793 i Hannäs) och Stina Björkman, (f 1777 i Hannäs) och dottern Lotta, (f 1814), samt pigan Lena Fredriksdotter, (f 1802 i Åtved). Pigan Lena hade tidigare begått lönskaläge.

Enligt traditionen lär namnet uppkommit av att de som först bodde i Heddullaborg hade två döttrar som hette Hedda och Ulla. Hedda var ett tämligen vanligt namn vid den tiden, medan Ulla var mindre vanligt.

De sist boende var änkorna och fattighjonen Anna Larsdotter och Cajsa Andersdotter. Cajsa bodde längst och flyttade 1863. Därefter var torpet öde.

Husgrunden är ca. 8 lång och 6 m bred med ett stort spisröse.

Källargrop finns.

Spisruin efter en **kolarkoja** finns precis bredvid källargropen.

I samma slänt finns ett flertal hålor som troligen är efter **tjärgropar**.